

Kali Kinga

Felfalni Arméniát

(részlet)

Gyarapodik bennem a haza, ahogy az örmény táj szelíd vadságát szemlélem. Meg akarom tanulni a hegyek minden kitüremkedését, szépen rajzolt pliszéit, a hegyoldal voltaképpen kopár ráncain sikeresen megkapaszkodó minden egyes apró növény pontos helyzetét, az árnyékok játékát a köveken az idő múlásának függvényében. Úgy kell emlékezmem, mint ahogyan Borges szereplője, Ireneo Funes, az emlékező tette, aki a fák leveleinek erezetét is képes volt egyenként felidézni, emlékezett a felhők másodpercenként változó formájára is, mind-mind. El kell raktároznom magamban későbbre minden apró részletet, amely segíthet nekem abban, hogy létrehozzam emlékeimből saját bonyolult hazámat – a belső szülőföld az egyetlen, amelynek létjogosultsága van: bárhol is élne az ember, csak ott lehet otthon.

Minden örményországi látogatásomkor megrohan ez az irracionális igyekezet. Fel akarok habzsolni mindent, ami engem érhet ez alatt a röpke néhány nap alatt, amíg az írófesztivál kitart, mindazt, amit a szervezők átadni terveztek, minden élménylökötet. A kulturális mohóság, amivel őseim földje felé fordulok, a kényszerűen és szünet nélkül alkotó világlátás ezt még csak felfokozza – még sokkal többet élek meg az örmény vidékből, az örmény tájból, minden, az élmények hatására bennem megfogalmazódó, kiegészítő valóságát ennek a vidéknek. Minden hiányt egyszerre igyekszem pótolni magamban, amit szubjektív hazám távolléte okozhatott bennem – mert mi lehetne fontosabb, mint saját valóságunk legpontosabb megrajzolása? Minden alkalommal, amikor örmény földre látogatok, embertelenül sok mindezt megélni, szinte azonnal átkerülök egy másik dimenzióba, fel akarom falni Arméniát, mohón és minden részletében bekebelezni – összeolvadni vele, a magamévá tenni valamiképpen, hazahordani magammal egyre: egyszerre bájos szertelenséggel és valamiféle tudatos gyűjtőmunka józan keretében. Nem csupán a kjufta, a khorovac, a tan, az iskhan hal vagy a gránátalmabor ízét akarom tudni, mint egy rendes turista, de a sárgabarack eredeti és ősi földből jövő zamátát is, és meg akarom tanulni minden egyes örmény ember mosolyának ráncait fekete szemek alatt-körött; vagy a *Ter Voghormia* sokfelé kanyarodó visszhangjait Geghard sziklába vájt felső templomában, amelyből mindannyiszor megpróbálok vajmi Istent kicsenni a magam számára, magamba zárni, nehéz napokra való lélek-emlékké csiszolni – hajszálpontos lenyomatot akarok emlékezetemben mindenről, amit itt láthatok, hallhatok, ízlelhetek, érezhetek. Emlékezni, emlékezni és emlékezni: Haghpát kolostorának minden részletére, Paradzsanov minden kollázsdarabjára, a róla szóló anekdotákra, amelyeket Anahit, a múzeum lelkes idegenvezetője az írólátogatókkal kedélyesen megoszt; emlékezni a Nemzeti Múzeum kódexkiállításának miniatúráira másolatban, a Matenadaran kódexkiállításának miniatúráira eredetiben; tökéletes pontossággal felidézni a szerzetesek sziklába vájt celláihoz vezető lépcsőfokokat Geghard kolostora mögött, az állhatatosság metaforájaként emlékezni azoknak a lépcsőfokoknak a mélyedéseire, amelyeket egykor élt, alázatos egymásutánjában egymást éltető szerzetesek lábai vájtak ki – talán nem is tudtak attól, hogy kitartásuk átfomálja a követ, ahogyan az idők folyamán, évszázadokon keresztül, mindig ugyanoda léptek; már csupán attól is megérint valamiféle szent ritualitás, ha ezt végig gondolom. (...)

Dávid Katalin Budapest díszpolgára

2013. június 19-én tüntették ki Dávid Katalint, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagját a Budapest főváros díszpolgára címmel. A művészettörténész idén ősszel az Akadémia életműdíját is átveheti majd. Az erdélyi örmény közösség szívből gratulál a kitüntetésekhez és jó egészséget és hosszú életet kíván a további munkásságához, alkotásokhoz, mindenki hasznára és gyönyörűségére.

Szerkesztőség

Családja és tanulmányai

Dávid Katalin művészettörténész 1923. augusztus 16-án született Szegeden. Édesapja, Dávid Lajos (szerk. megj.: erdélyi örmény származású), a kolozsvári egyetem professzora volt, majd – Klebersberg Kunó felkérésére, akivel közeli barátok voltak – a szegedi egyetemi gyógyszertár és gyógyszerészeti intézet megalapítója és a gyógyszerészeti kar dékánja lett. Dávid Katalin 1941-ben érettségizett Szegeden. Ugyanitt járt egyetemre is, 1948-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett; később elvégezte a katolikus teológiát is, miután elhatározta, hogy keresztény, szakrális ikonográfiával akar foglalkozni. 1948-ban doktorált művészettörténetből, esztétikából és régészetből. Meghatározó mesterei: Kerényi Károly (klasszika-filológia, antik görög kultúra), Sík Sándor (esztétika), Bálint Sándor (néprajz), Felvinczi Takács Zoltán (művészettörténet) voltak.

Férje, Hidvégi György (1922-) okleveles könyvvizsgáló-könyvszakértő, az Állami Biztosító Közületi Igazgatóságát vezette. Hidvégi György a Magyar-Izraeli Baráti Társaság alapítója és örökös elnöke. Fia, Hidvégi Máté (1955) biokémikus, a világszerte elismert Avemar és Oncomar feltalálója. Két unokája és egy dedunokája van.

Jezsuita lelkeségben nevelkedik. Lelki atyjai Müller Lajos, Kardas József, Békési István és Hunya Dániel jezsuita atyák. Egyetemi tanulmányai a világháború éveire esnek. Páter Izay Gézával szervezi a „fiatalok órája” néven híressé vált ná-

ciellenes katolikus demonstrációt Szegeden XII. Pius koronázásának 5. évfordulójára. A holokauszt idején Izay Géza vezetésével több száz zsidót bújtatnak. Személyes kapcsolatban van Raoul Wallenberggel, a Szent Kereszt Egyesülettel, de a cionista ellenállókkal is (pl. Kasztner Rezső). Endrődy István jezsuita atyával együtt irányítja a Veritas kiadvállalatot, és többek között szerkesztője Bálint Sándor mariológiai munkájának, amelynek a címét Dávid Katalin adja (Boldogasszony vendégségében).

Egyetemi évei befejezése a „fényes szellemek” időszakára esik. A Mária Kongregáció szegedi elnöke és a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Országos Szövetsége (MEFOSZ) országos alelnöke. Meghirdeti az új katolikus szociális programot: minden erőt összefogni a szegények és kisemizettek megsegítésére.

Dávid Katalin 1974-ben lett a művészettörténeti tudományok kandidátusa. Tudományos pályája legelején, 1948-ban a Szegedi Tudományegyetem tanársegédjeként

dolgozott, de ezt hamarosan felváltotta az egyetemi szférán kívüli tudományos tevékenység: 1951–1954 között a Magyar Művészettörténeti Munkaközösség tudományos munkatársaként dolgozott. 1954-ben a Művészettörténeti Dokumentációs Központ vezetője lett. 1978-tól ismét az oktatás került előtérbe amellelt, hogy tudományos munkásságát is töretlen lendülettel folytatta: 21 éven keresztül a Pázmány Péter Hit-tudományi Akadémián az ikonográfia- és a tipológia professzoraként dolgozott.

Több évkönyvet és sorozatot szerkesztett: 1952–53-ban a Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyvét, 1953–1960 között a Művészettörténeti Tanulmányokat, 1962–1964 között a Művészettörténeti Dokumentációs Központ Közleményeit, 1971-től a Mai Magyar Művészet című sorozatot. Több száz tanulmánya, könyve jelent meg magyar, angol és német nyelven.

Lyka Károly tanácsára kezd el foglalkozni ikonográfiával, jelek, jelképek, szimbólumok tanulmányozásával. Unokabátyja, Barcsay Jenő, 1947-ben utolsó éves egyetemi hallgatóként elvitte Lyka Károlyhoz, aki úgy vélte, hogy a magyar szakembereknek az elkövetkezendő időkben nemigen lesz lehetőségük külföldi tanulmányutakra. Dávid Katalin ekkor határozta el, hogyan a művészettörténetet, akár csak a teljes magyart is, hát még az európai művészetet nem lehet közvetlenül tanulmányozni, akkor ikonográfiával fog foglalkozni, mert ahhoz megfelelő alapot a kitűnő reprodukciók is biztosítanak. Így került érdeklődésének középpontjába a képek és jelképek – mint például az életfa mitológikus jelentésének – kutatása a keresztény és zsidó kultúrában. Alapvetően középkori és újkori magyar művészettörténettel, tipológiával, elpusztult középkori műemlékek rekonstrukciójával és modern magyar művészet-

tel foglalkozik. Több mint öt évtizede elemzi a Bibliát, amely központi területe a keresztény ikonográfiának. Számára a Biblia az a valláshoz kötődő mű, amely abszolút biztos alapját adja az európai kultúrának.

Rabinovszky Máriusz felkérésére és ajánlására (27 évesen) megalapítja és igazgatóként vezeti a Művészettörténeti Dokumentációs Központot, a mai akadémiai intézet (MTA Művészettörténeti Kutatóintézet) jogelődjét, megteremtve ezzel a magyarországi modern művészettörténeti kutatások bázisát. Intézetében a szakma legjelentősebb személyiségei dolgoznak: pl. Balogh Jolán, Kampis Antal, Bernáth Mária, Genthon István, Supka Magdolna, Németh Lajos, id. Entz Géza, Zolnay László. Melletteük – levéltári kutatásokra – szerzeteseket alkalmaz. Tehetséges fiatalokat indít el a pályán (pl. Marosi Ernő, Beke László, Takács József). Az Építészpincében asztaltársaságában van pl. Pilinszky János, Kondor Béla, a Vujicsics fivérek. Ekkortájt ő a modern magyar művészek egyik szellemi vezetője. Konceptios vádak alapján eltávolítják az intézetből. Klerikális reakcióval, vatikáni összeesküvéssel vádolják. (Ld. Mócsy Imre SJ: Beadványom, c. önéletrajzi munkáját.) Több kötetnyi, már sajtó alá rendezett, ill. megszerkesztett munka címlapjáról leveszik a nevét, egy egész életműtől fosztják meg.

Összeállítja a magyarországi középkori titulusok kataszterét, feldolgozza a magyarországi Szent György- és Szent Anna-kultusz ikonográfiáját. Tudományszervező tevékenysége is alapvető jelentőségű, első-sorban mint az országos művészettörténeti vonatkozású levéltári, bibliográfiai kutatások megszervezője és egyik irányítója.

A Magyar Nemzeti Múzeumban dolgozik, irányítója a „Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig” c. állandó kiállítás rendezésének.

1969-ben, amikor a magyar állam és az egyházak közötti viszony enyhülni kezdett, létrehozták az Egyházi Gyűjtemények Szaktanácsadói Testületét, amelynek vezetésével, a katolikus egyház kérésére, Dávid Katalint bízzák meg. Munkássága révén sorban nyílnak- ill. újulnak meg az egyházi és felekezeti múzeumok, gyűjtemények, kincstárak. Kétségbevonhatatlan tudományos tekintélyével és nemzetközi rangjával eléri, hogy a műkincsek egyházi- ill. felekezeti tulajdonban maradnak.

Lécai László bíboros felkérésére a Hit-tudományi Akadémia meginduló Levelező Tagozatán huszonkét évig ikonográfiát és tipológiát ad elő.

Dávid Katalin közéleti tevékenységet is vállalt: 1949 óta a Magyar Képzőművészek Szövetségének alapító tagja, majd a Művészeti Írói Szakosztály titkára. 1997-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja, ezen kívül a Szent István Tudományos Akadémia rendes tagja. Dávid Katalin integráló személyisége a legkülönbözőbb világnézetű- és hitű embereket képes minden időkben nemes célokért mozgósítani. Tudós- és művésznemzedékek vallják nevelőjüknek és útmutatójuknak.

Díjak, elismerések

- Szocialista Kultúráért kitüntetés (1955)
- Móra Ferenc-emlékérem (1984)
- Pro Ecclesia et Pontifice pápai aranykereszt (1993)
- A Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje (1993)
- Széchenyi-díj (1995)
- Magyar Örökség-díj (1997)
- Stephanus-díj (2003)
- Belváros-Lipótváros Díszpolgára (2003)
- Szent Adalbert-díj nagyérem fokozata (2005)

Dávid Katalint nyolcvanadik születésnapja alkalmából II. János Pál pápa saját kezűleg aláírt oklevéllel köszöntötte és audiencián fogadta. 2010-ben Dávid Katalint Prima Primiissima Díjra jelölték a magyar oktatás és köznevelés kategóriában.

(Irodalom: *Ex invisibilibus visibilia*. Emlékkönyv Dávid Katalin professzorasszony 70. születésnapjára. Szerk. Dankó László kalocsa-kecskeméti érsek, Széll Margit és Takács József közreműködésével. Bp., 1993.)

Könyvei

- Dávid Katalin: Isten anyja a tipológiában – Egy asszony, öltözete a Nap. Budapest, Szent István Társulat. 2008.
- Dávid Katalin: Róma. Budapest, Szent István Társulat. 2006.
- Dávid Katalin: Mózes. Budapest, Szent István Társulat. 2006.
- Dávid Katalin: Kereszténység és kultúra. Budapest, Szent István Társulat. 2006.
- Dávid Katalin: A szép teológiája. Budapest, Szent István Társulat. 2006.
- Dávid Katalin: A római Santa Maria Maggiore 5. századi újszövetségi mozaikjainak ikonográfiája az Efezusi Zsinat tükrében. Budapest, Szent István Társulat. 2004.
- Dávid Katalin: Bibliai jelképek kézikönyve – A teremtett világ misztériuma. Budapest, Szent István Társulat. 2002.
- Dávid Katalin: A megváltás tipológiája. Budapest, Jel Kiadó. 1996.
- Dávid Katalin (szerk.): Anna Margit – Ámos Imre (katalógus). Szentendre, Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága. 1984.
- Dávid Katalin: Treasures in Hungarian Ecclesiastical Collections. Budapest, Corvina Kiadó. 1982.

- Dávid Katalin: Sakrale Kunstschaetze in Ungarn. Budapest, Corvina Kiadó. 1982.
- Dávid Katalin: Magyar egyházi gyűjtemények kincsei. Budapest, Corvina Kiadó. 1981.
- Dávid Katalin: Anna Margit. Budapest, Corvina Kiadó. 1980.
- Dávid Katalin, Kovács Endre: Magyarország-Lengyelország, A barátság ezer éve. Budapest, Corvina Kiadó – Warszawa, Krajowa Agencija Wydawnicza. 1978.
- Dávid Katalin: Az Árpád-kori Csanád vármegye művészeti topográfiája. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1974.
- Dávid Katalin: Bernáth Aurél két falkepe. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. 1973.
- Dávid Katalin: Engelsz József. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. 1972.
- Dávid Katalin: Masaccio. Budapest, Corvina Kiadó. 1972.
- Dávid Katalin: Moore. Budapest, Corvina Kiadó. 1968.
- Dávid Katalin: Foto Székely Aladár. Budapest, Corvina Kiadó. 1968.
- Dávid Katalin: Chagall. Budapest, Corvina Kiadó. 1966.
- Dávid Katalin (szerk.): Rabinovszky Máriusz (Válogatott művészeti írások). Budapest, Corvina Kiadó. 1965.
- Dávid Katalin (ford., előszó, jegyzetek): Van Gogh válogatott levelei. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. 1964.
- Dávid Katalin: Van Gogh. Budapest, Corvina Kiadó. 1963.
- Dávid Katalin: Domján József színes fametszetei. (Előszó: Tamási Áron) Budapest Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. 1955.
- Dávid Katalin: Courbet. Budapest, Képzőművészeti Alap Kiadása. 1953.

(Forrás: Internet, MTI)

2013. június 21-én a II. Kerület Napja díszünnepség keretében *dr. Láng Zsolt* polgármester a kerületi képviselőtestület egyhangú döntése alapján *Dr. Tahy Ádám* kardiológusnak átadta a II. Kerületért Emlékérmét. A kitüntetéshez szívből gratulál az erdélyi örmény közösség, hiszen a díjazott az erdélyi örmény nemes Lukács család leszármazottja. Kívánunk jó egészséget, hogy minél több beteg köszönhesse gyógyulását a díjazottnak.

Péter Zsuzsanna

Dr. Tahy Ádám kardiológus

Tahy Ádám iskolás korától orvosnak készült, amely elhatározásban bátyja tragikusan korai elvesztése is megerősítette. A budapesti Toldy Ferenc Gimnáziumban érettségizett, egy évet műtősegédként dolgozott, majd a budapesti orvosi egyetemen

folytatta tanulmányait, ahol 1966-ban szerzett orvosi diplomát.

Dolgozott a János Kórház központi laboratóriumában, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Szövet- és Fejlődéstani Intézetében, ahol az oktató munka mellett az egyetem

központi elektronmikroszkópos laboratóriumának munkatársa is volt. A fővárosi Balassa János Kórházban a belgyógyászati osztályos munka mellett részt vett az izotóprészleg munkájában, és megszervezte a kórház akutkoronária egységét. Ott indította meg – hazánkban az elsők között – a szívbeteg ambuláns rehabilitációját. Később megszervezte a Somogy Megyei Tüdőgyógyintézet Kardiopulmonológiai Osztályát, majd a balatonfüredi „Szív kórház” főigazgató főorvosa lett. Jelenlegi munkahelyén, a Budapesti Szent Ferenc Kórházban 2007-ig igazgató főorvos és a Kardiológiai Osztály vezetője volt, ma ugyanitt a kardiológiai ambulancia főorvosa.

Pályája során számos tudományos társaság tagja volt, többször töltött be titkári, illetve elnöki funkciót is. Jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületének, a Magyar Egészségügyi Társaságnak, a Szent István Akadémiának, a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekekórháza Szakmai Tanácsadó Testülete tagja, a Budapesti Szent Ferenc Kórház Alapítványa kuratóriumi elnöke, a Kereszténydemokrata Néppárt Egészségügyi Szakbizottság szakértő tagja, a Quintess Tudásközpont szaktanácsadója, valamint a Betegoktatók és Egészségnevelők Országos Közhasznú Egyesületének alapítója és elnöke.

Több mint száz tudományos közleményt, könyvfejezetet írt, valamint több egyetemi tankönyv kardiológiai rehabilitációról szóló fejezetének írója. Számos tudományos előadást tartott hazánkban és külföldön a szövettan, nukleáris medicina, tüdőgyógyászat, kardiológia és a kardiológiai rehabilitáció területén.

Sok ezer szív- és tüdőbeteg gyógyított, visszaadta önbizalmukat, hitüket. Elindította Magyarországon a szívbeteg intézeti és ambuláns orvosi rehabilitációját, és megszervezte az ezzel foglalkozó tudományos kutatást és oktatást. A dohányzás elleni küzdelem egyik elindítója Magyarországon. Meggyőződése, hogy a rendszeres mozgás az egészséges szív- és érrendszer feltétele, e szerint él – vitorlázik, kajakozik, úszik, naponta teniszezik – és erre biztatja betegeit is. Tahy doktor nemcsak szakértelmével, hanem kedvességével, végtelen türelmével és az emberi méltóságba vetett hitével gyógyítja pácienseit. Hívóként és mélyen humánus gyógyítóként vallja: hit, remény és szeretet nélkül nem létezik orvoslás. Mindezt Tahy doktor szerint ki kell egészítenie a mindig megújuló tudásnak és az alázatnak.

Szakmai tevékenységét 2012-ben a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével ismerték el. Számos szakmai sikere mellett legnagyobb büszkesége a családja. Felesége gyógytornász, házasságukból három gyermek született. Egyik fia orvos, a másik jogász lett, lánya bölcsész. Gyermekei összesen öt unokával ajándékozták meg.

– Nem érdemlem meg ezt a kitüntetést – vallotta a szívgyógyász az emlékérem átvételkor.

– Egy csapat tagja vagyok, a Szent Ferenc kórház csapatának tagja, és az elismerés ezt a csapatot – orvosokat, nővéreket, asszisztenseket, és a kórház többi dolgozóját – illeti.

Tahy Ádám köszönetet mondott a kórházat a harmincas években életre hívó Assisi Szent Ferenc leányai kongregáció szerzetes nővéreinek, a Szent Ferenc Kórház Felügyelő Bizottsága és Szakmai Tanácsadó